

Massoittelu

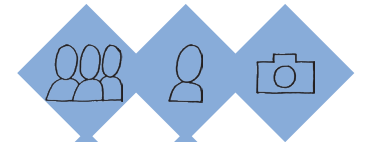
massa ja muoto

TEHTÄVÄT

MASSOITTELU

Tehtävät

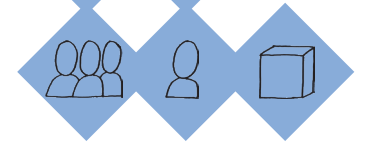
A. Muotosuunnistus

B. Muodonmuutos

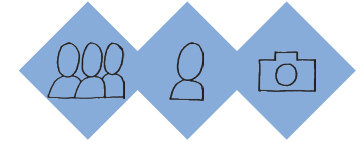
C. Ratikkakatu

Savonlinnan kuvataidelukiassa Ratikkakatu rakennettiin pyöreistä ja kulmikkaista puupalikoista vanerialustojen päälle. Yllä Annika Viljakaisen ja alla Joanna Tynkkynen rakennukset ylhäältä päin kuvattuna.

Kuva: © Laura Nikkinen | 2022

Muotosuunnistus

Tehtävä

Lähde retkelle lähiympäristöösi. Tutki sen arkkitehtuuria ja havainnoi arkkitehtuurin erilaisia muotoja.

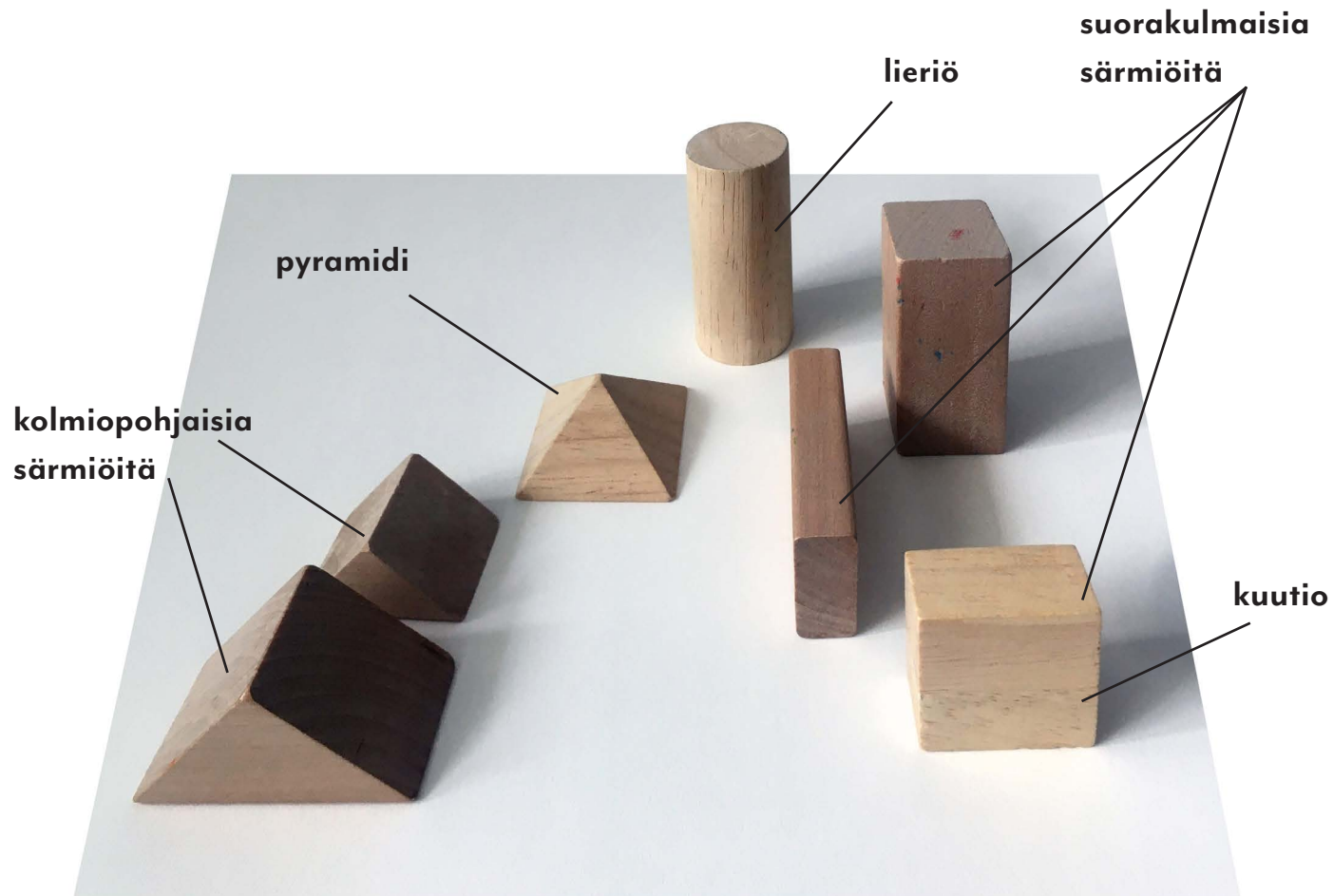
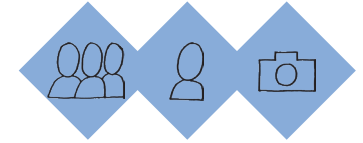
Etsi ja valokuvaa kuusi valitsemaasi muotoa. Pyri valitsemaan muotoja, jotka ovat keskenään erilaisia.

Valitse esimerkiksi seuraavista muodoista:

- **pallo tai puolipallo**
- **kuutio tai särmiö**
- **kartio**
- **lieriö**
- **pyramidi**
- **pehmeä tai terävä muoto**
- **kapea tai paksu muoto**
- **huokoinen tai**
- **umpinainen muoto**

Ota kuudesta löytämästäsi muodosta valokuva. Rakenna valokuvistasi muotosuunnistusruudukko.

Muotosuunnistus

Arviointiperusteet

Arvioinnissa kiinnitetään ensisijaisesti huomiota rakennetun ympäristön havainnointitaitoon ja kolmiulotteisten muotojen löytämiseen sekä kuvalliseen ilmaisuun ja sommitteluun.

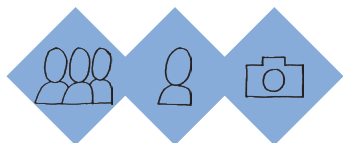
Toteutus

Kokoa ruudukko digitaalisesti tai tulosta valokuvat arkeille. Leikkaa tai taita kuvistasi neliöitä.

MASSOITTELU TEHTÄVÄ A.

Muoto- suunnistus

Ota kuudesta löytämästäsi muodosta valokuva. Rakenna valokuvistasi muotosuunnistusruudukko.

1
Paimion parantola, Paimio | 1933
Arkkitehti: *Alvar Aalto*
Kuva: © Tiina Rajala
(CC BY-SA 4.0)

pehmeä muoto

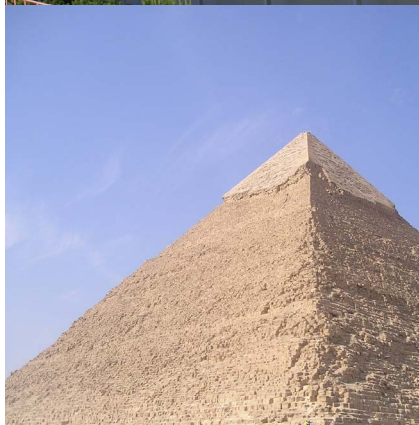
2
Maison La Roche, Pariisi | 1925
Arkkitehti: Le Corbusier
Kuva: © Laura Nikkinen | 2018

kuutio

3
Firenzen katedraali, Firenze | 1296–1436
Kupolin arkkitehti:
Filippo Brunelleschi
Kuva: © Pxhere (CC0)

puolipallo

pyramiidi

lieriö

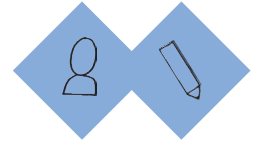

kartio

4
Khafren (Khefrenin) pyramidi, Giza |
2550–2490 eKr.
Kuva: © Pxhere (CC0)

5
Viljasilo, Mustio
Kuva: © Abc10 (CC BY-SA 4.0)

6
Tiipii
Kuva: © Piquesels (CC0)

Muodonmuutos

Tehtävä

Suunnittele ja piirrä muodonmuutos, jossa yksi muoto muuttuu luonteeltaan täysin toisenlaiseksi. Valitse kaksi keskenään erityyppistä muotoa.

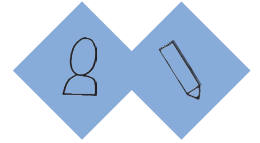
TERÄVÄ	PEHMEÄ
HUOKOINEN	UMPINAINEN
KEVYT	PAINAVA
KAPEA	PAKSU
KORKEA	MATALA
SUORAVIIVAINEN	VAPAAMUOTOINEN
YKSINKERTAINEN	MONIMUTKAINEN

Esitä muodonmuutos kolmen kuvan sarjana, esimerkiksi:

kuva 1: yksinkertainen muoto

kuva 2: yksinkertainen muoto, joka muuttuu kohti monimutkaista

kuva 3: monimutkainen muoto

Muodonmuutos

Toteutus

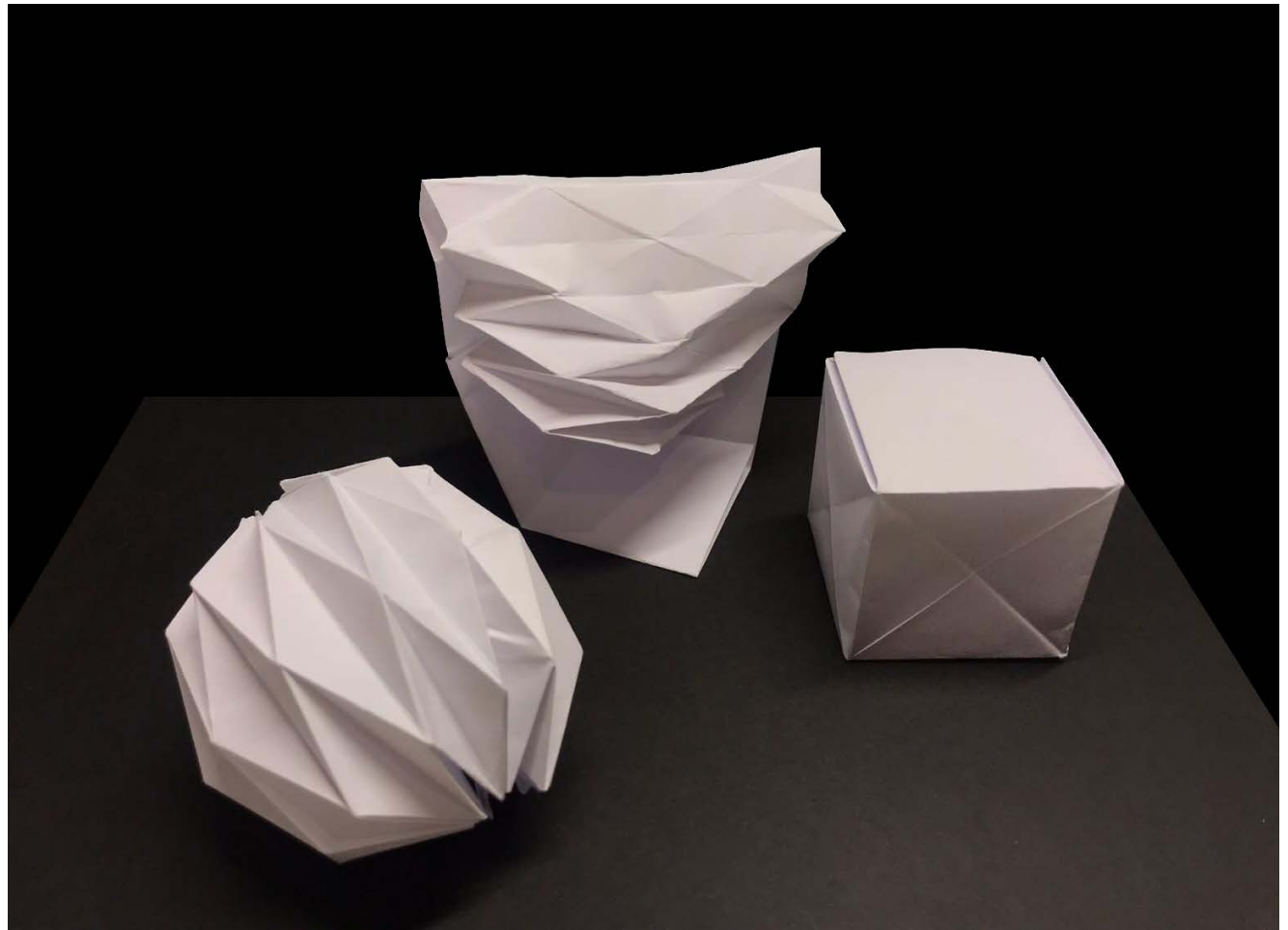
Piirrä kolmen kuvan sarja vaakasuuntaiselle valkoiselle A3-kokoiselle paperille lyijy- ja/tai puuvärikynillä.

Arviointiperusteet

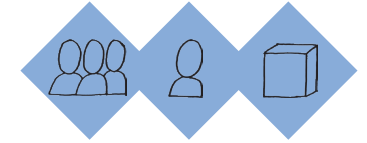
Arvioinnissa kiinnitetään ensisijaisesti huomiota kolmiulotteisen muodon esittämiseen, piirustustaitoon ja luovaan ongelmanratkaisukykyyn.

Pyöreä muoto muuttuu kulmikkaaksi.

© Nona Linnanmäki | 2020

Ratikkakatu

Ratikka kulkee urbaanin öisen kaupungin halki vuonna 2050. Rakennukset kutsuvine sisäänkäynteineen ja loistavine valokyltteineen rytmittävät kadun reunaa.

Tehtävä

Rakentakaa yhdessä urbaani tulevaisuuden katu, 'Ratikkakatu'.

Kadun varrella jokaisella on oma tontti. Tontille suunnitellaan rakennuksen julkisivu eli ulkoseinä sekä sen edustalla kulkeva jalkakäytävä. Toisissaan kiinni olevat julkisivut muodostavat katutilan.

Julkisivua suunnitellessasi ota huomioon:

- **Julkisivussa tulee olla selkeä sisäänkäynti.**
- **Julkisivu voi kurottua jalkakäytävän päälle.**
- **Rakennuksessa pitää olla 3–5 kerrosta.**
- **Kattomuoto on osa julkisivua.**
- **Sovittele naapureiden kanssa julkisivuja ja katulinjauksia.**

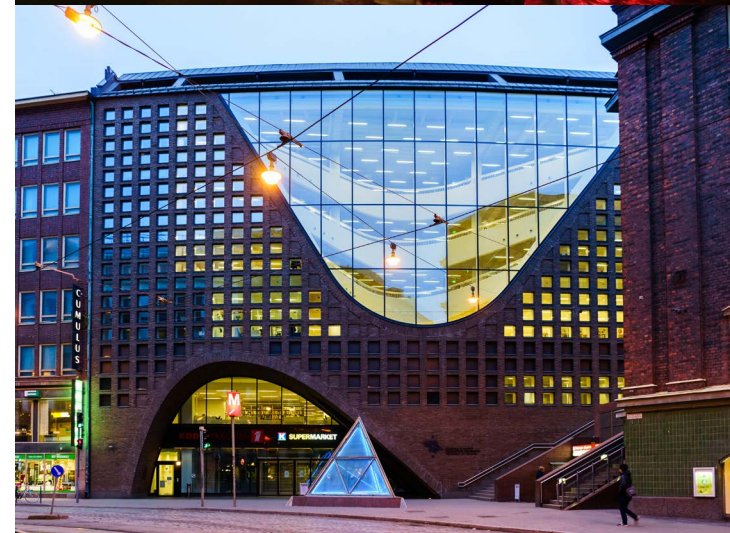
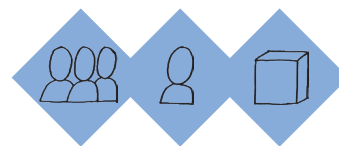
MASSOITTELU - TEHTÄVÄ C.

Ratikkakatu

Valitse rakennuksellesi käyttötarkoitus, kuten hotelli, elokuvateatteri, kirkko tai asuinkerrostalo. Mieti, miten käyttötarkoitus näkyy julkisivussa.

Pohdi myös, miltä julkisivut näyttävät vuonna 2050. Pyri suunnitelmassasi veistoksellisuuteen ja lennokkuuteen.

Kiinnitä erityistä huomiota julkisivun massoitteeluun: Onko julkisivussa katoksia, parvekkeita tai erkkereitä? Miten ikkuna-aukot rytmittävät julkisivua? Miten rakennuksen sisäänkäynti erottuu? Onko katutasolla paikkaa istuskella tai pitää sadetta?

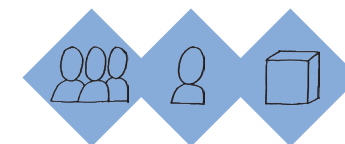
1
Vitra Designmuseum, Weil am Rhein | 1989
Arkkitehti: Frank Gehry
Kuva: © Flickr | O Palsson (CC BY 2.0)

2
Piazza d'Italia, New Orleans | 1978
Arkkitehti: Charles Moore
Kuva: © Flickr | joevare (CC BY-ND 2.0)

3
Kaisa-talo, Helsinki | 2012
Arkkitehti: Anttinen Oiva Arkkitehdit
Kuva: © Marco Verch (CC BY 2.0)

MASSOITTELU - TEHTÄVÄ C.

Ratikkakatu

Toteutus

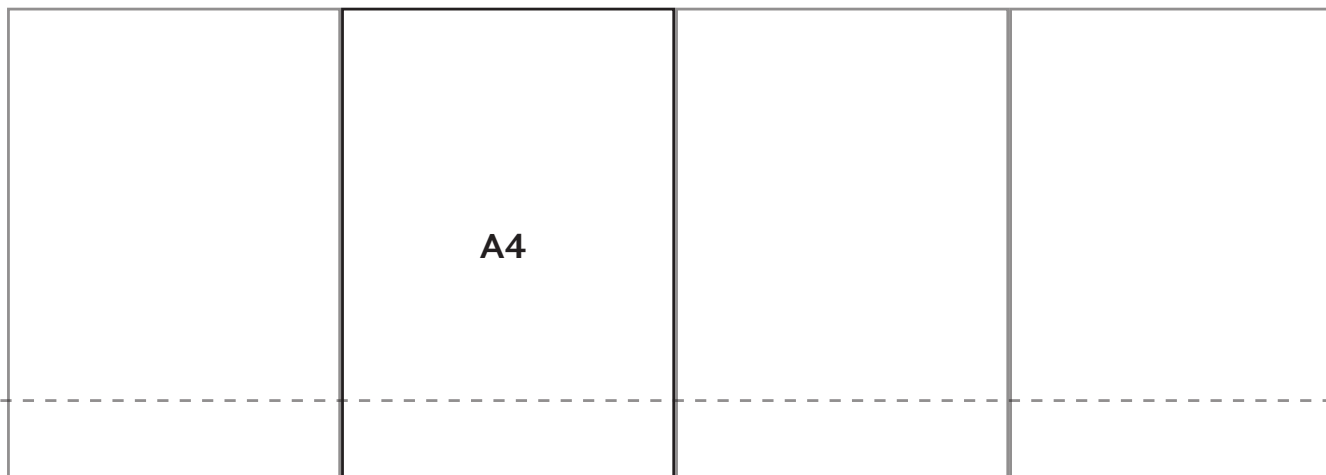
Valitkaa yhdessä jokaiselle oma tontti *Ratikkakadulta* esimerkiksi arpomalla tai neuvottelemalla.

Tee mittakaavaihminen, jonka korkeus on n. 4 cm. Mittakaavaihminen auttaa suunnittelemaan pienoismallin julkisivun osat (ovet, ikkunat, parvekkeet jne.) oikean kokoisiksi.

Rakenna julkisivun pienoismalli jäykälle, noin A4-kokoiselle alustalle. Pienoismallin hyvä korkeus on noin 30 cm (3–5-kerroksinen kerrostalo, riippuen kerroskorkeudesta).

Piirros ylhäältä päin. Vierekkäiset tontit (A4-kokoiset alustat) muodostavat kadun. Jättäkää tontin etuosaan tilaa jalkakäytävälle (vaakasuuntainen katkoviiva). Parvekkeet ja katokset voivat ulottua jalkakäytävän päälle.

JALKAKÄYTÄVÄ

RATIKKAKATU

MASSOITTELU - TEHTÄVÄ C.

Ratikkakatu

Mikäli mahdollista, tee pienoismalli puupalikoista. Käytä liimaamiseen puulimaa. Voit käyttää työstöväiheessä apunasi sinitarraa ja maalarinteippiä. Älä maalaa puupalikoita.

Suunnittele ja sovitele naapureidesi kanssa rakennuksesi julkisivun massoittelua (korkeutta, kattokulmaa, sisäänvetoja, ulostyöntymisiä), linjauksia ja aukotusta.

Tarkastelkaa ajoittain myös rakennuksen edustalla kulkevan jalkakäytävän leveyttä ja linjaa, sekä katunäkymää kokonaisuutena.

Arviointiperusteet

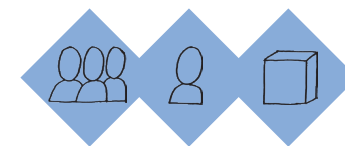
Arvioinnissa kiinnitetään ensisijaisesti huomiota julkisivun massoitteleen kiinnostavuuteen, veistoksellisuuteen ja lennokkuuteen sekä siistiin toteutukseen.

Vinkki!

Puupalikoiden sijaan voitte käyttää kartonkia, pahvia tai kierrätysmateriaaleja, kuten maitotölkkejä ja munakennoja.

Älkää käyttäkö maitopurkkeja tai muita kierrätysmateriaaleja sellaisenaan, vaan 'rikkokaa' niiden muotoa leikkaamalla ja liimaamalla.

Peittäkää mahdolliset etikettipinnat. Maalatkää kaikki rakennukset valkoisiksi. Tällöin julkisivujen massoitteelu korostuu.

Savonlinnan Taidelukion *Ratikkakatu* | 2022

Tekijät vasemmalta oikealle: Joanna Tynkkynen, Maria Kurola, Katariina Pesonen ja Mira Kangas-Hyynilä.

Kuva: © Laura Nikkinen | 2022

Savonlinnan Taidelukion *Ratikkakatu* | 2022

Pienoismallien tekijät lueteltuna vasemmalta oikealle:

Anton Jokelainen (elokuvateatteri)

Hanna Myller (kukkakauppa-kahvila)

Ronja Leppälä (apteekki-asuinkerrostalo)

Annika Viljakainen (hotelli)

Joanna Tynkkynen (museo)

Maria Kurola (baari)

Katariina Pesonen (ravintola)

Mira Kangas-Hyynilä (kirjakauppa)

Kuva: © Laura Nikkinen | 2022

Savonlinnan Taidelukion *Ratikkakatu* | 2022

Tekijät vasemmalta oikealle: Joanna Tynkkynen, Maria Kurola ja Katariina Pesonen.

Kuva: © Laura Nikkinen | 2022

Savonlinnan Taidelukion Ratikkakatu | 2022
Tekijä: Hanna Myller, naapureina Anton Jokelainen (vas.) ja Ronja Leppälä (oik.).

Kuva: © Laura Nikkinen | 2022

Savonlinnan Taidelukion Ratikkakatu | 2022
Tekijät vasemmalta oikealle: Hanna Myller ja Ronja Leppälä.

Kuva: © Laura Nikkinen | 2022

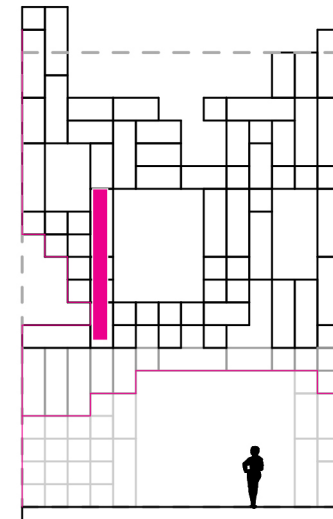
Savonlinnan Taidelukion Ratikkakatu | 2022
Tekijä: Anton Jokelainen, naapurina Hanna Myller.

Kuva: © Laura Nikkinen | 2022

Voit luonnostella tähän rakennuksen julkisivua edestäpäin. Käytä apunasi mittakaavavaihmistä!

Näkymä Ratikkakadulta.

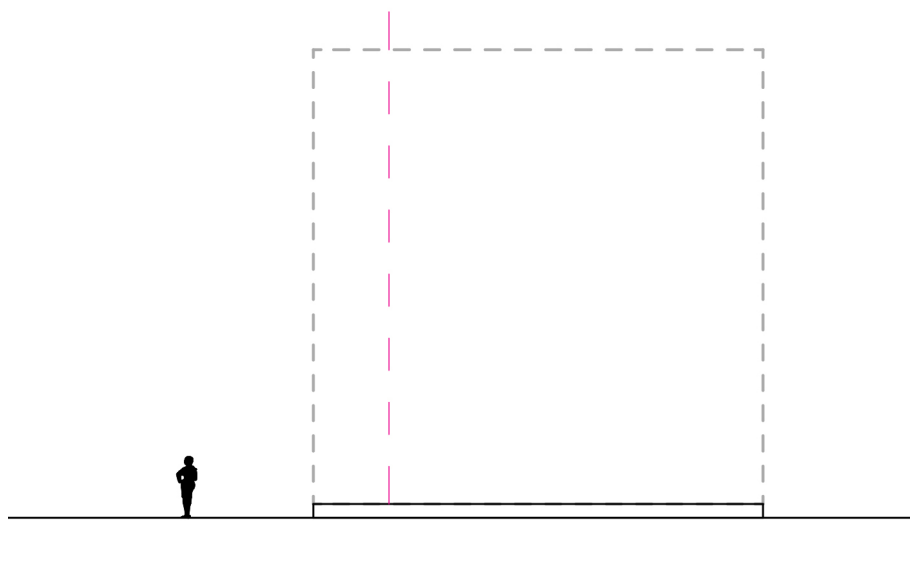
korkeus n. 30 cm

JALKAKÄYTÄVÄ

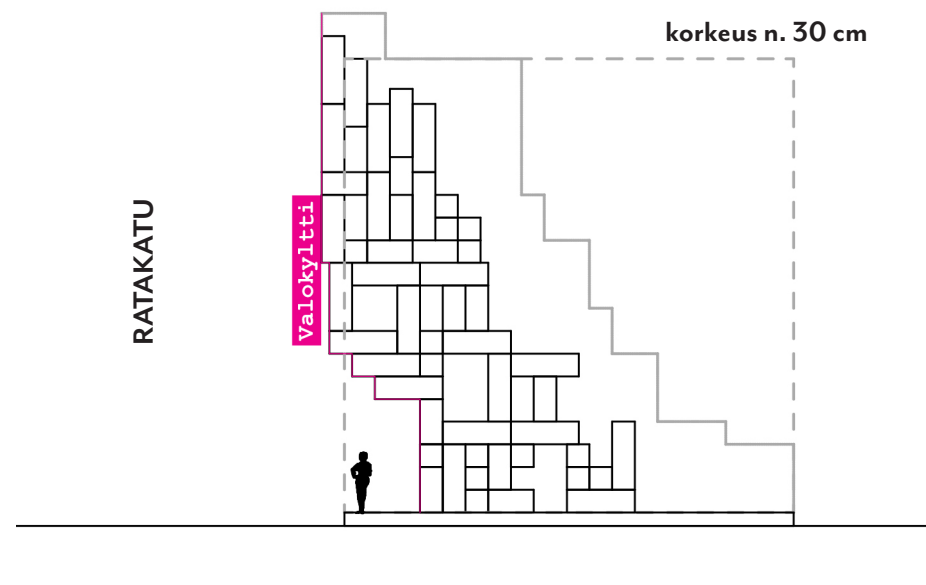
Esimerkkipiirroksen on luonnosteltu julkisivun massoittelua sisäänkäyntineen ja aukotuksineen.

Punaisella värikentällä on kuvattu valokyltin paikka (Huom! Lisätehtävä).

Voit luonnostella tähän rakennuksen julkisivua edestäpäin. Käytä apunasi mittakaavavaihmistä!

Näkymä sivulta.

Tässä esimerkkipiirroksessa julkisivun massoittelu rakentuu osin kävelykadun päälle, muodostaen suojaisan katoksen sisäänkäynnille.
Piirrokseen on myös luonnosteltu valokyltin sijaintia ja kokoa (Huom! Lisätehtävä).

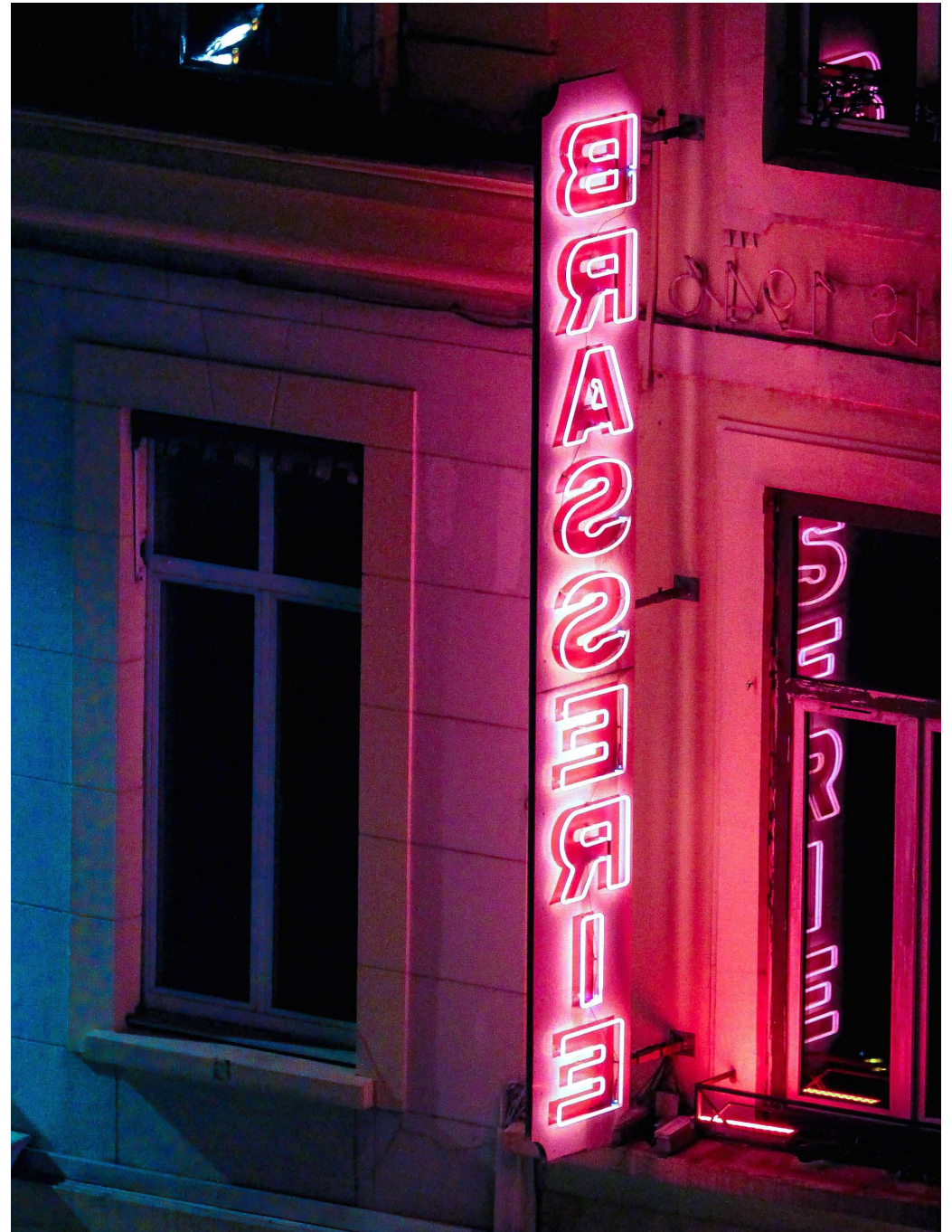
Lisätehtävä: Valokyltti

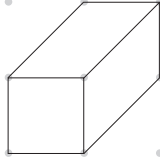
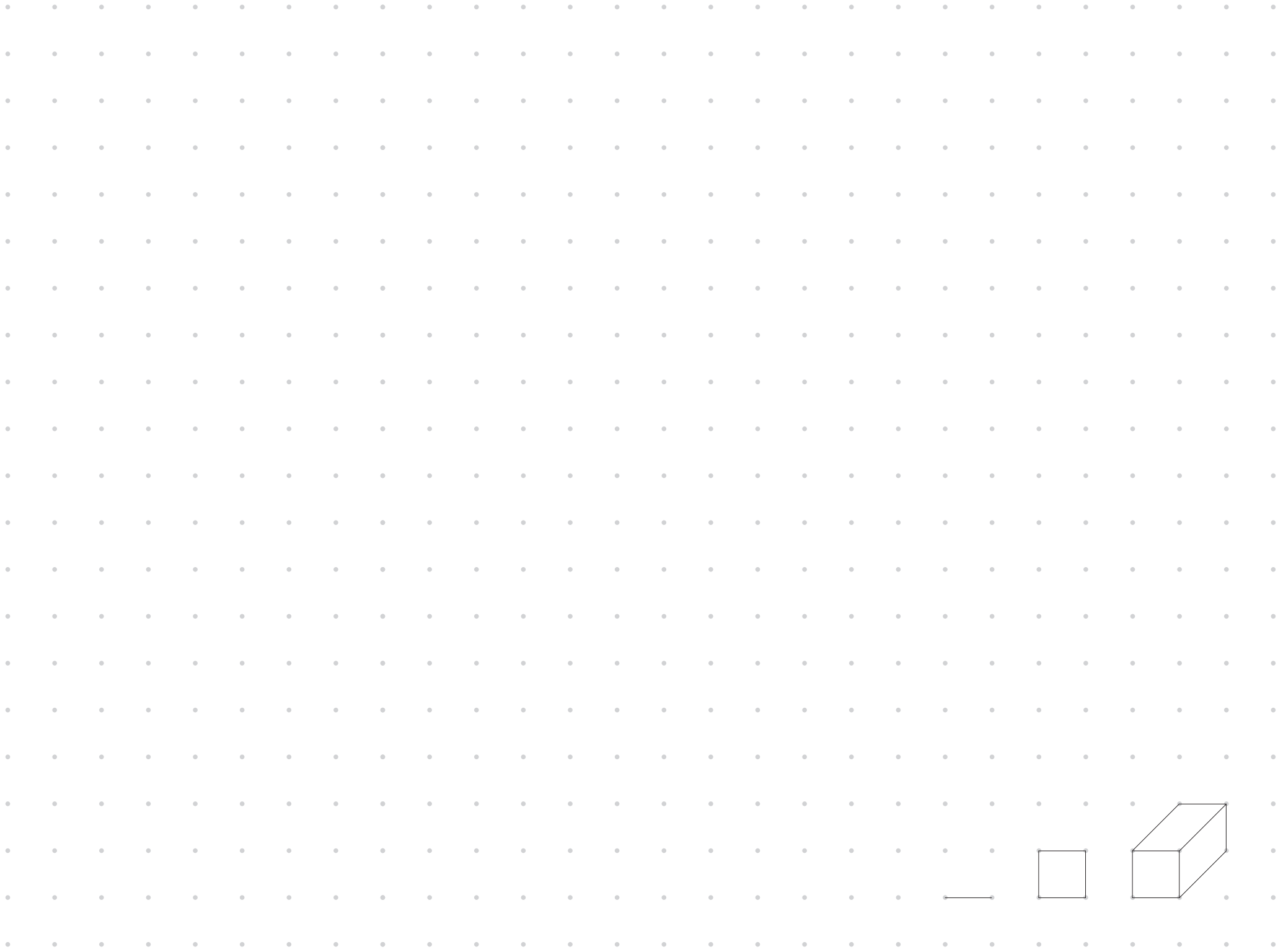
Suunnittele rakennuksen julkisivuun valokyltti, joka kertoo rakennuksen käyttötarkoituksen. Valokyltti voi koostua niin kirjaimista kuin kuvallisesta logos-
takin.

Toteuta pienoismalliin pimeässä hohtava valokyltti vapaasti valitsemistasi materiaaleista. Valokyltti saa olla värikäs ja huomiota herättävä. Sovita valokyltti rakennuksesi mittakaavaan.

Pimeässä hohtava
valokyltti.

Kuva: © Pixnio (CC0)

Kuvatiedot ja -linkit

1

Savonlinnan kuvataidelukion Ratikkakatu.

Kuva: © Laura Nikkinen | 2022

2

Geometriset muodot.

Kuva: © Eeva Astala | 2022

3-8

Paimion parantola, Paimio | 1933 | Arkkitehti: Alvar Aalto

Kuva: © Tiina Rajala (CC BY-SA 4.0)

linkki: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Terrace_of_Paimio_sanatorium_by_Alvar_Aalto.jpg

Maison La Roche, Pariisi | 1925 | Arkkitehti: Le Corbusier

Kuva: © Laura Nikkinen | 2018

Firenzen katedraali, Firenze | 1296–1436 | Kupolin arkkitehti:

Filippo Brunelleschi

Kuva: © Pxhere (CC0) | linkki: <https://pxhere.com/en/photo/1184661>

Khafren (Khefrenin) pyramidi, Giza | 2550–2490 eKr.

Kuva: © Pxhere (CC0) | linkki: <https://pxhere.com/fi/photo/1160776>

Viljasiiilo, Mustio

Kuva: © Abc10 (CC BY-SA 4.0)

linkki: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mustio_viljasiiilo_%28Viljava%29_2.jpg

Tiippii

Kuva: © Piqsels (CC0) | linkki: <https://www.piqsels.com/fi/public-domain-photo-sthfs>

9

Pyöreä muoto muuttuu kulmikkaaksi.

© Nona Linnanmäki | 2020

10

Vitra Designmuseo, Weil am Rhein | 1989 | Arkkitehti: Frank

Gehry

Kuva: © Flickr | O Palsson (CC BY 2.0)

linkki: <https://www.flickr.com/photos/opalsson/15191506013>

11

Piazza d'Italia, New Orleans | 1978 | Arkkitehti: Charles Moore

Kuva: © Flickr | joevare (CC BY-ND 2.0)

linkki: <https://www.flickr.com/photos/joevare/2885824407>

12

Kaisa-talo, Helsinki | 2012 | Arkkitehti: Anttinen Oiva Arkkitehdit

Kuva: © Marco Verch (CC BY 2.0)

linkki: <https://www.flickr.com/photos/30478819@N08/34379368861>

13

Savonlinnan Taidelukion Ratikkakatu | 2022 | Tekijät vasem-

malta oikealle: Joanna Tynkkynen, Maria Kurola, Katariina

Pesonen ja Mira Kangas-Hynnilä.

Kuva: © Laura Nikkinen | 2022

14

Savonlinnan Taidelukion Ratikkakatu | 2022 | Tekijät vasem-

malta oikealle: Anton Jokelainen, Hanna Myller, Ronja Leppälä,

Annika Viljakainen, Joanna Tynkkynen, Maria Kurola, Katariina

Pesonen, Mira Kangas-Hynnilä

Kuva: © Laura Nikkinen | 2022

15

Savonlinnan Taidelukion Ratikkakatu | 2022 | Tekijät vasem-
malta oikealle: Joanna Tynkkynen, Maria Kurola ja Katariina
Pesonen.

Kuva: © Laura Nikkinen | 2022

16

Savonlinnan Taidelukion Ratikkakatu | 2022 | Tekijä: Hanna
Myller, naapureina Anton Jokelainen (vas.) ja Ronja Leppälä
(oik.).

Kuva: © Laura Nikkinen | 2022

17

Savonlinnan Taidelukion Ratikkakatu | 2022 | Tekijät vasem-
malta oikealle: Hanna Myller ja Ronja Leppälä.

Kuva: © Laura Nikkinen | 2022

18

Savonlinnan Taidelukion Ratikkakatu | 2022 | Tekijä: Anton
Jokelainen, naapurina Hanna Myller.

Kuva: © Laura Nikkinen | 2022

19

Pimeässä hohtava valokyltti.

Kuva: © Pixnio (CC0)

linkki: [https://pixnio.com/objects/doors-and-windows/neon-
lights-sign-urban-street-windows-building#](https://pixnio.com/objects/doors-and-windows/neon-
lights-sign-urban-street-windows-building#)

Materiaalin on tuottanut Arkkitehtuurin tiedotuskeskus Archinfo 2022.

Tekijä: Laura Nikkinen

Toimittaja: Eeva Astala

Opetusmateriaalin kehittämiseen osallistuivat lisäksi asiantuntijaopettajat
Seija Tikka Savonlinnan Taidelukiosta ja Kari Malinen Kannaksen lukiosta.

Opetusmateriaalia pilotoitiin keväällä 2022 Savonlinnan Taidelukiassa ja Kannaksen lukiassa.
Kiitokset pilotointeihin osallistuneille opiskelijoille; Anton Jokelainen, Mira Kangas-Hynnälä, Maria Kurola,
Ronja Leppälä, Hanna Myller, Katariina Pesonen, Joanna Tynkkynen Annika Viljakainen / Savonlinnan
Taidelukio sekä Iiris Aromaa, Iida Karinkanta, Anni Leino, Selma Nylund,
Ella Ojanperä, Noora Remes, Kiira Uutela / Kannaksen lukio.

Materiaali on kehitetty osana Savonlinnan Taidelukion lukiokoulutuksen kuvataiteen kehittämistehtävää.

INFO ARKKITEHTUURIN
TIEDOTUSKESKUS

